

Nå er den her – boken som vil bli standardverket om Kirsten Flagstad. Et storverk om en av verdenshistoriens største sangstjerner.

Århundrets stemme

■ Anmeldt av **Jon Magne Lund**
jon.magne.lund@vl.no 22 310 388

Noen ganger må konklusjonen komme først: *Flagstad – et kunstnerliv* er verdig en av våre fremste kunstnere gjennom tidene. Den er blitt til gjennom et samarbeid mellom forfatteren, historikeren og musikkelskeren Trond Olav Svendsen og Ragnhild Nyhus, leder ved Kirsten Flagstadmuseet på Hamar. Førstnevnte har forsket på Kirsten Flagstad kunstnerliv og karriere i mer enn syv år, mens Nyhus i en årrekke har samlet materiale fra hele verden og systematisk dokumentert sangerinnens liv. Blant annet inneholder boken en komplett liste over alle Flagstads operaforestillinger og konserter, i tillegg til en utførlig liste over kilder og en CD med elleve Flagstad-favoritter.

Boken er så detaljert og nøyaktig som man kan håpe etter det utførlige arbeidet som ligger bak. Men den fortaper seg ikke i detaljene og leverer heller ingen tørr oppramsing av de mange hendelser som Flagstads mangslungne liv består av. Vi følger henne fra fødselen på Strandstuen i Hamar 12. juli 1895 til hennes død på Rikshospitalet i Oslo 7. desember 1962. Bildet av hennes liv illustreres med en lang rekke hendelser, konsertanmeldelser, avisintervjuer og Flagstads egne kommentarer og vurderinger. Hun levde et liv som feiret stjerne, men også som en kvinne som privat møtte mange utfordringer.

Talent. Flagstads talent ble tidlig anerkjent. Allerede som meget ung pike viste hun kvaliteter som begeistret. I musikkhistorien bør Maren Andrea Fredriksens navn bli husket fordi hun antagelig reddet Flagstad fra å



BOK BIOGRAFI

Trond Olav Svendsen
Flagstad – et kunstnerliv
Billedredaktør og faglig konsulent: Ragnhild Nyhus
Prosjektleder: Jon Otterbeck

Opera forlag

Verdig en av våre fremste kunstnere gjennom tidene.

bli hennes eldste sønns hustru og bondekone: Hun ga henne i 1915 hele 3.000 kroner i «stipend», noe som rakk til ett års sangstudier i Stockholm. I boken beroliges de som eventuelt måtte sørge over at kjærligheten ikke ble prioritert foran sangen: «... Men det var ingen stor kjærlighet mellom dem».

Etter sangstudier med sangpedagogen Gillis Bratt i Stockholm, konsertdebuterte hun i 1918 i Kristiania, og så fulgte 16 roller på Opera Comique i Stortingsgaten. Men etter at Flagstad i 1920 hadde født en liten pike, måtte moren, den kjente musikeren Maja Flagstad, bruke all sin list for å overtale henne til å fortsette med sangen. Da hun forsiktig prøvde seg igjen, oppdaget hun at stemmen var blitt større og mer fulltonende etter fødselen.

Sverige. Med et så unikt stemmemateriale måtte ferden nødvendigvis gå ut i verden. Sverige ble hennes annet



I 1951 vendte Kirsten Flagstad tilbake til Metropolitan i New York hvor hun var den store stjernen fra 1935–1941. Rollen var Isolde.

hjemland, og i Stockholm feiret hun gjennom flere år store triumfer. Norge var en formidabel operanasjon, men mulighetene her hjemme var små, all den tid vi ikke hadde noen fast operascene. I 1933 kom hun til de berømte festspillene i Bayreuth, og hun kom svært bra fra det.

Metropolitan. Så begynte hennes store år ved Metropolitan i USA, fra 1935 til 1941. Debuten 2. februar 1935 var en sensasjonell og makeløs suksess, og slik fortsatte det. Dagbladet rapporterte fra New York året etter: «New York er besatt av Flagstad-feber. Flagstad-plakater drysses ned over New York fra flyvemaskiner nu om dagen. Flagstad. Flagstad. Flagstad.»

Det var ikke minst som Wagner-tolker Flagstad vant sin berømmelse. Lange billettøer – hun reddet faktisk Metropolitan fra konkurs ved at så å si samtlige forestillinger ble spilt

for utsolgte hus – ovasjoner ved teppefall, jubelrop og ekstase for denne unike stemmen som fylte operahuset som har verdens sterkeste Wagner-tradisjon. «Som en foss av gyllen fløiel» skrev en anmelder etter USA-debuten, og derfra tok det helt av.

I 1941 forlangte hennes mann at hun skulle komme tilbake til et okkupert Norge. Hun etterkom hans ønske, men gikk nærmest i hi og ville ikke opptre for tyskerne i Norge eller i andre tyskokkuperte land. Ektemannen Henry hadde vært medlem av NS, men meldte seg ut i 1941 og støttet sine barn økonomisk i motstandskampen. Han ble likevel arrestert etter frigjørin-

gen og døde i varetekt i 1946, og Flagstad – som hadde boikottet Nazi-Tyskland – ble mistenkliggjort og kritisert. Småligheten var stor, og på sett og vis møtte hun den livet ut.

Men også etter krigen høstet hun triumfer. La Scala i Milano, Paris-operaen, Zürich, og i Metropolitan. Magien var der fortsatt. I februar 1958 ble hun utnevnt til Den Norske Operas første sjef. Dessverre sviktet helsen slik at hun alt i oktober 1960 måtte trekke seg fra stillingen.

I boken møter vi et menneske av store kvaliteter og overhodet ikke brautende, på tross av at hun ble feiret som knapt noen andre i samtiden. Vi får også et fint innblikk i hvorfor hennes sang gjorde slikt inntrykk. En makeløs stemme og en karriere som er uten like. Et beveget liv. Et stort, men sjenert menneske.

Kirsten Flagstad og vi alle har nå fått en bok som gjør oss stolte og glade.

«Kirsten Flagstad og vi alle har nå fått en bok som gjør oss stolte og glade»

Kirsten Flagstads liv (1895–1962)

Kirsten Målfrid Flagstad, ble født 12. juli 1895 i Hamar.

Moren Maja var hennes første sanglærer. Siden studerte hun under Ellen Schytte-Jacobsen og Albert Westwang i Oslo, og Gillis Bratt i Stockholm.

I 1913 operadebuterte hun på Nationaltheatret i Oslo.

Hun giftet seg i 1920 med Sigurd Hall. Paret fikk en

datter. Ekteskapet ble oppløst i 1925.

Fra 1919-1927 sang Flagstad på forskjellige steder i Oslo, før hun i 1928 ble ansatt på Stora Teatern i Göteborg.

I 1929 sang hun sin første Wagner-rolle, «Elsa» i *Lohengrin*.

I 1933-34 var hun ansatt ved festspillene i Bayreuth. Det store internasjonale

gjennombruddet kom i 1935 i rollen som Sieglinde i Wagners *Die Walküre* på Metropolitan i New York. Her var hun ansatt til 1941.

I 1941 vendte hun hjem til Norge og sin mann Henry Johansen, som hadde vært medlem av NS.

Flagstad opptrådte ikke for tyskerne under krigen – men holdt enkelte konserter i nøytrale land. Det skapte

likevel problemer for henne etter krigen. Etter hvert kunne hun gjenoppta sin internasjonale karriere.

Sin avskjedskonsert holdt hun i Oslo i 1953.

I 1958 ble hun ansatt som Den Norske Operas første sjef. Måtte slutte i 1960 av helsemessige grunner.

Kirsten Flagstad døde 7. desember 1962 i Oslo.



Kirsten Flagstad ble møtt av en demonstrasjon da hun skulle syge i Carnegie Hall i New York i 1947. Hun ble beskyldt for å ha sunget for nazistene under krigen – noe som ikke var tilfelle.